

מחברת בחינה

אגף בכיר בחינות

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

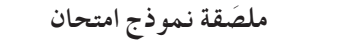
יש להקפיד על טוהר הבחינות !

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
2. אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים.** מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי־קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

מדבקת נבחן והתאמות
ملصقة ممتحن وملاءمات

שאלון 011281

עברית

מדבקת נבחן ושאלון
ملصقة ممتحن وسؤالون

שנה السنة חודש الشهر
מועד موعد

סמל ביה"ס   מס' תעודת הזהות

رقم المدرسة   رقم الهوية

יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)

يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת

يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي

* التّعليمات باللّغة العربيّة علم، ظهر الصّفحة

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربويّة

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

— חלק ראשון	— הבנה והבעה	— 50 נקודות
— חלק שני	— לשון	— 50 נקודות

פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס

פרק ב: תחביר
פרק ג: מערכת הצורות

סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר לנבחן (עמוד 9).

ד. הוראות מיוחדות: 1. יש לקרוא את הטקסטים שבעמודים 4-8, ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.
2. הקפד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

לפניך שלושה טקסטים.

קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

טקסט 1

טובעים בים המידע

מאת אלכס קרצר

פסקה א הסקרנות היא רכיב חשוב בטבע האנושי. בלעדיה לא היינו יכולים להתאים את עצמנו ביעילות לסביבה המשתנה בהתמדה. בעידן האינטרנט, כשהמידע זמין לנו בקלות דרך המחשב ודרך הטלפון החכם שנמצא כמעט בכל כיס, אנשים בארץ ובעולם מבליים שעות רבות בצריכת מידע. אין פלא שבשנים האחרונות המחקרים מראים שאנו הולכים ומתמכרים לטלפונים החכמים שלנו.

פסקה ב מחקר שנערך באוניברסיטת קליפורניה בשנת 2008 מראה שצריכת המידע של אדם ממוצע כיום גדולה בהרבה מצריכת המידע של האדם הממוצע לפני כמה עשורים. מבוגר אמריקאי ממוצע צורך מדי יום כמות מידע בהיקף של עשרות ספרים, והצמיחה של צריכת המידע היא בשיעור של כשישה אחוזים בשנה.

פסקה ג אחת הסוגיות החשובות בנוגע לזמינות הגוברת של המידע עוסקת בהשפעה של זמינות זו על הריכוז שלנו. הסופר ניקולס קאר ידוע בביקורת שלו בנוגע להשפעות של הטכנולוגיה על חיינו. הוא מזהיר כי המצב שבו אנו מתרגלים לקבל את כל המידע שאנו רוצים בצורה מיידית וללא דיחוי עלול ליצור אצלנו הפרעות ריכוז ולהשפיע על דרך הלמידה שלנו. לדבריו, אומנם סביבת האינטרנט מאפשרת לנו נגישות למידע, אך הקריאה באינטרנט רוויה בהסחות דעת והן גורמות לנו לדלג מכותרת לכותרת בלי להתעמק בתוכן המידע ובמשמעותו. וזאת שלא כמו ספיגת המידע האיטית והעמוקה האופיינית לקריאת ספרים.

פסקה ד ואכן ממחקרים שונים עולה, כי סטודנטים שיש להם גישה חופשית לאינטרנט בזמן הרצאה נוטים לזכור פחות מהחומר הנלמד, ובחלק ניכר מזמן ההרצאה הם צורכים מידע שאינו קשור ללימודים. במחקר שנערך בבריטניה התבקשו הנבדקים לשחק במשחק מחשב מייד לאחר שהאזינו לסיפור. תוצאות המחקר הראו כי הסחת הדעת שגרם המשחק, בדומה לזפזוף בין אתרים באינטרנט, פגעה באופן ניכר בגיבוש הזיכרון של הנבדקים.

פסקה ה לעומת זאת, מחקרים רבים מראים שהשימוש באינטרנט דווקא תורם לשיפור יכולות מסוימות בכל גיל. לדוגמה במחקר שנערך במכון לחקר המוח באוניברסיטת קליפורניה ביקש החוקר, גרי סמול, לבדוק את ההשפעה של השימוש באינטרנט על המוח. הוא ועמיתיו סרקו את פעילות המוח של מבוגרים בעת שביצעו מטלות שונות. החוקרים הופתעו לגלות ששימוש באינטרנט הפעיל מספר רב יותר של אזורים במוח לעומת קריאה בספר, בייחוד אזורים המקושרים לקבלת החלטות ולחשיבה מורכבת.

* מעובד על פי קרצר, א' (2016). טובעים בים המידע. אוזר מאתר מכון דוידסון – הזרוע החינוכית של מכון ויצמן למדע, davidson.weizmann.ac.il

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

- פסקה ו' כמו כן יש אנשים שאינם מסכימים כי לאינטרנט יש השפעה הרסנית על חיינו, והם רואים בשינויים בדפוס החשיבה בעיקר בקרב ילדים בעידן האינטרנט מעין הסתגלות של המוח האנושי לאפשרויות הטכנולוגיות החדשות. במאמר שפורסם בשנת 2011 בכתב העת "סאינס", תיארו בטסי ספארו ועמיתיה את ההשפעות של זמינות המידע על הזיכרון. במחקר שערכו הם הציגו לנבדקים מידע מתשובות על שאלות טריוויה. הם חילקו את הנבדקים לשתי קבוצות: בקבוצה אחת הבטיחו לנבדקים שתהיה להם גישה למידע לאחר מכן, ובקבוצה האחרת אמרו לנבדקים שלא תהיה להם גישה למידע. הנבדקים שידעו מראש כי לא תהיה להם גישה למידע בעתיד זכרו פרטים רבים יותר מן הנבדקים שהובטחה להם גישה למידע.
- פסקה ז' לדעת החוקרים, הזמינות של האינטרנט באמצעות שימוש בלתי פוסק במחשבים ובטלפונים חכמים גורמת לאינטרנט להיות עבורנו מעין "זיכרון חיצוני", ואנו משתמשים בו כאילו היה בלתי נפרד מהמוח שלנו. על פי הדימוי הזה, המוח בונה לעצמו מנגנון התמודדות עם שטף המידע שהוא נחשף אליו בזמן גלישה באינטרנט, ובמקום לבזבז משאבים על זכירת פרטים מסוימים, הוא מתמקד ביצירת קישורים למקום שממנו יהיה אפשר לשלוף אותם במידת הצורך.
- פסקה ח' לפי אחד ממאמריו הביקורתיים של ניקולס קאר, השימוש באינטרנט הופך את האנושות לרשת אחת גדולה של מידע. כל אחד יכול לשלוף ביעילות את כל המידע שהוא חפץ בו, אך בד בבד כמות המידע הזמין במוח של כל אחד מאיתנו פוחתת, ולא ברור אם יש לכך השפעות על התבונה ועל יכולת החשיבה העמוקה של הפרט.
- פסקה ט' זו אינה התקופה הראשונה בתולדות האנושות שבה זמינות המידע מעוררת בתחילה מחלוקת, ולבסוף מתברר שהיא יתרון ולא בעיה. בכתביו של אפלטון מתואר חששו של סוקרטס כי אנשים יתחילו לאבד את הזיכרון שלהם כשהמידע יהיה כתוב. היום ברור למדי שגם הפרט וגם האנושות כולה יצאו נשכרים מהשימוש הנרחב במידע כתוב.
- פסקה י' יש עוד שאלות רבות הנוגעות להשפעות האינטרנט על המוח שלנו – שאלות שעליהן עדיין אין תשובה משום שהן מורכבות והתשובות עליהן אינן "שחור" או "לבן". כמו בכל תחום, עלינו למצוא את שביל הזהב בין שימוש מושכל באינטרנט ובין שימוש שלילי והרסני בו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

טקסט 2

כיצד גוגל משנה את מוחנו

מאת דניאל מ' וגנר ואדריאן פ' וורד

פסקה א זוג מוזמן למסיבת יום הולדת. כל אחד מבני הזוג יודע מה כל אחד מהם צריך לעשות עכשיו. אחד מבני הזוג מברר אם קוד הלבוש רשמי או לא. בן הזוג האחר "רושם לעצמו בראש" את המקום והזמן של האירוע כדי שלא לשכוח.

פסקה ב במידה זו או אחרת כולנו מייפים את כוחו של האחר לדאוג למטלות הקשורות לזכירה. אנו מפזרים באופן אוטומטי את האחריות לזכור עובדות או מושגים בין חברי הקבוצה המסוימת שלנו. אנו מקבלים על עצמנו לזכור כמה דברים וסומכים על האחרים שיזכרו את השאר. כשאנינו מצליחים להיזכר בדבר כלשהו, אנו פשוט פונים למישהו אחר "הממונה" על הידע המסוים הזה. אם המכונית משמיעה קולות משונים, נפנה לחבר שיש לו "ראש מכני". אם איננו זוכרים מי שיחק בסרט כלשהו, המומחית שלנו לענייני סרטים תדע. כל סוגי הידע מחולקים בין חברי הקבוצה, והקבוצה עשויה להיות זוג נשוי, משפחה, חברים קרובים או חברים ממקום העבודה. כך אנו יודעים לא רק את מה שאגור במוחנו, אלא גם איזה מידע כל אחד מן החברים האחרים בקבוצה צריך לזכור.

פסקה ג דרך זו לפזר מידע התפתחה בעבר, בעולם שבו הקשרים היו פנים אל פנים. העולם הזה כבר כמעט אינו קיים בעידן האינטרנט. עבודת המחקר שערכנו, רומזת שבני האדם החלו לראות באינטרנט מעין חבר נוסף בקבוצת המידע. תוצאות ניסוי שערכנו, בשיתוף החוקרת בטסי ספארו מאוניברסיטת קולומביה ועמיתים, מראות עד כמה האינטרנט מתחיל להחליף את הזיכרון שלנו. בניסוי זה ביקשנו מן המשתתפים להקליד במחשב ארבעים פרטי טריוויה (לדוגמה: "העין של היען גדולה משכלו"). למחצית מן המשתתפים בניסוי נאמר שהפרטים שהם הקלידו יישמרו במחשב, ולמחצית האחרת נאמר שהם יימחקו. גילינו שהמשתתפים שסברו שהמידע שהם הקלידו יישמר במחשב זכרו פחות פרטים. מתברר שאנשים רואים במחשב שותף לזיכרון, כלומר הם נוטים לפרוק מידע למחשב במקום לשמור אותו במוחם. נראה שהנטייה לפרוק מידע למחשב חזקה כל כך עד שאנשים אינם יכולים לקבוע פרטים במחשבותיהם אם יש בסביבתם "חבר דיגיטלי".

פסקה ד ככל שאנו מעבירים מעצמנו לאינטרנט את האחריות לסוגים שונים של מידע, אנו מחליפים את שותפינו הטבעיים לקבוצת המידע – חברים, בני משפחה ומומחים בני אנוש אחרים – בשותף החדש, האינטרנט.

פסקה ה אבל האינטרנט אינו דומה לשום אדם שפגשנו אי פעם: הוא תמיד זמין ויודע הכול. היקף המידע שאפשר להשיג באמצעות האינטרנט גדול לאין שיעור מזה האגור בראשו של כל אדם, ולעיתים קרובות גם בקבוצה שלמה של אנשים. הוא מעודכן תמיד, ולמעט היעלמויות כמו בעת הפסקות חשמל, אין סכנה של איבוד מידע או שכחה.

פסקה ו המידע מן האינטרנט נשלף לעיתים מהר יותר מזה שאנו שולפים מזיכרונותינו שלנו. המיידיות שבה תוצאות החיפוש מופיעות על המסך יכולה לטשטש את הגבולות בין זיכרונותינו האישיים ובין האוצרות הדיגיטליים העצומים המפוזרים ברחבי האינטרנט.

* מעובד על פי וגנר, ד"מ וורד, א"פ (2014). כיצד גוגל משנה את מוחנו. סיינטיפיק אמריקן ישראל. אוזר מאתר הידען hayadan.org.il.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

בניסוי שערכנו בנושא זה, ביקשנו מן המשתתפים לענות על שאלות טריוויה. קבוצה אחת הורשתה להיעזר ב"גוגל", והקבוצה האחרת הייתה צריכה לענות על השאלות ללא שימוש במנוע החיפוש. לאחר מכן ביקשנו מן המשתתפים לדרג את היכולת שלהם לזכור פרטים. הדירוג העצמי של אלה שנעזרו באינטרנט לחיפוש תשובות היה גבוה יותר משל המשתתפים בקבוצה האחרת. נדהמנו לגלות שאפילו משתתפים שתשובותיהם הועתקו מילה במילה מאתר באינטרנט היו משוכנעים שהם זכרו את המידע בזכות היכולות שלהם ולא בזכות "גוגל".

פסקה ז

נראה שבעידן האינטרנט נוצר דור של אנשים הבטוחים שהם יודעים יותר ממה שידעו אנשים בדורות הקודמים על העולם שמסביב להם, אולם למעשה התוצאה של ההישענות שלהם על האינטרנט היא שהם יודעים פחות ממה שידעו קודמיהם. עם זאת ייתכן שמכיוון שהשימוש בגוגל נהפך לחלק מ"ערכת הכלים" שלהם, מתפתחת אינטליגנצייה חדשה, מסוג אחר, שאינה מעוגנת עוד בזיכרונות השוכנים רק במוח. ייתכן שכשנשתחרר מן הצורך לזכור עובדות נוכל לנצל את המשאבים החדשים שהתפנו במוחנו למשימות שאפתניות יותר. ואולי גם נוכל לשלב את היצירתיות של המוח האנושי והידע האינטרנטי ליצירת עולם טוב יותר.

פסקה ח

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

טקסט 3

30% מהישראלים גולשים באינטרנט יותר מחמש שעות ביום

מאת רועי גולדנברג

- פסקה א רק 6% מן הישראלים מעולם לא השתמשו בפייסבוק – כך עולה ממחקר עולמי מקיף בעבור חברת "יוניברסל מקאן". במחקר השתתפו 50 אלף אנשים מ־65 מדינות, ובהן ישראל.
- פסקה ב המחקר מצביע גם על היקף השימוש באינטרנט, ומראה כי 70% מהישראלים גולשים בפייסבוק לפחות פעם ביום, 44% מהישראלים נכנסים ליוטיוב לפחות פעם ביום (לעומת 30% בעולם) ו־60% מן הישראלים בני 25-44 טוענים כי הרשתות החברתיות הן חלק בלתי נפרד מהחיים החברתיים שלהם.
- פסקה ג עוד עולה מהמחקר ש־30% מהישראלים גולשים יותר מחמש שעות ביום – כמעט כפול מן הממוצע בעולם. לצורך השוואה – באיטליה שיעור הגולשים באינטרנט יותר מחמש שעות ביום הוא 21%, ובארצות הברית 16%.
- פסקה ד באשר לשיעור השימוש בטלפון החכם, מתברר כי 22% מהישראלים משתמשים בטלפון החכם שלהם יותר מחמש שעות ביום, לעומת 17.4%, שהוא שיעור הממוצע העולמי.
- פסקה ה על פי המחקר יש שלוש מטרות עיקריות לשימוש ברשת. הראשונה שבהן היא ללמוד דברים חדשים ולהישאר מעודכן. המטרה השנייה היא שמירה על קשר ושיתוף ידע. המטרה השלישית היא הסחת דעת.
- פסקה ו המחקר מראה גם שהישראלים אוהבים לצרוך תוכן, אך לייצר אותו הם אוהבים פחות. כך, הפעילויות המועדפות על ישראלים באינטרנט הן צפייה בסרטוני וידאו, שימוש בשירותים של שליחת מסרים מיידיים והודעות, הורדת אפליקציה (יישומון) וביקור באתרים של חברות אופנה ומותגים.

* מעובד על פי גולדנברג, ר' (2015). 30% מהישראלים גולשים באינטרנט יותר מחמש שעות ביום. אוצר מאתר גלובס globes.co.il.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

דף עזר לנבחן

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות
a פתח □	קמץ □	חטף פתח □
e סגול □	צירי חסר □ י צירי מלא □	חטף סגול □
i חיריק חסר □	י חיריק מלא □	
o קמץ קטן □	חולם חסר □ חולם מלא □	חטף קמץ □
u קובוץ □	ו שוורק □	

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי	
יחיד	מדבר	נוכח	נסתר
יחידה	מדברת	נוכחת	נסתרת
רבים	מדברים	נוכחים	נסתרים
רבות	מדברות	נוכחות	נסתרות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אגוד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פעל (פעל), נפעל (נפעל), הפעיל (הפעיל), הפעל (הופעל), פעל (פיעל), פעל (פועל), התפעל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

- הקף את התשובה הנכונה ביותר.** (3 נקודות)

II. התמורות בהתפתחות האינטרנט.

IV. שיתוף מידע בין אנשים בעידן האינטרנט.

- כתוב פסקה ובה תשווה בין העבר ובין ההווה מבחינת צריכת המידע (**מטקסט 1**) ומבחינת האופן שבו אנו זוכרים

דברים (מטקסט 2). את תשובתך עליך לכתוב באופן לכיד ומקושר (לא בטבלה ולא בנקודות). (6 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

3. א. בטקסט 1 בפסקה ג מוצגת ביקורת של הסופר ניקולס קאר בנוגע להשפעות של הטכנולוגיה על חיינו. איזה מן המחקרים המתוארים בטקסט 1 מבסס את הביקורת של קאר? הקף את התשובה הנכונה ונמק אותה. (5 נקודות)

I. המחקר שנערך באוניברסיטת קליפורניה (פסקה ב)

II. המחקר שנערך בבריטניה (פסקה ד)

III. המחקר של גרי סמול (פסקה ה)

הנימוק:

- ב. בטקסט 1 בפסקה ט הכותב מזכיר את סוקרטס כדי לחזק טענה.

הקף את הטענה שהכותב רוצה לחזק. (3 נקודות)

I. האנושות יצאה נשכרת מהעלאת המידע על הכתב.

II. העלאת מידע על הכתב פוגמת בזיכרון.

III. זמינות המידע תמיד הייתה בעיה.

IV. זמינות המידע עשויה להיות יתרון.

4. א. על פי טקסט 2, ציין שלושה יתרונות שונים שיש להיעזרות באינטרנט על פני היעזרות באדם. (3 נקודות)

I.

II.

III.

- ב. בטקסט 2 בפסקה ז כתוב: "נדהמנו לגלות".

הסבר מה הדהים את החוקרים ומדוע? (4 נקודות)

לקראת דיון שיעסוק בשימוש באינטרנט בבית הספר כתוב על פי **טקסטים 1 ו-3** שקראת, סקירה שתשמש בסיס לדיון.

בסקירה כתוב על היקף השימוש באינטרנט בישראל, ופרט את השפעת השימוש באינטרנט על המוח ועל הזיכרון. הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).

כתוב בהיקף של 100 - 200 מילים. השתמש בעמוד זה לכתובת טיוטה, ואת הסקירה כתוב בעמודים 13 - 14.

טיוטה

[illegible]

לא לכחיתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

[illegible]

שים לב: שאלה 6 בעמוד הבא.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. עליך לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענה על שאלה 6.

6. לפניך משפטים, ובהם שמות מספר מודגשים – מקצתם תקינים ומקצתם שגויים.

כתוב מעל כל אחד משמות המספר השגויים את צורתו התקינה.

- באחת עשרה ביוני אלפים ותשע עשרה פרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לקט נתונים לרגל שבוע הספר העברי.
- לפי הנתונים, בשנת 2017 יצאו לאור בישראל שמונת אלפים ארבע מאות ששים ושתים ספרים וחוברות; שש עשרה אחוזים מהם תורגמו משפות זרות.
- ההוצאה הכספית על ספרים הייתה שבעה עשר שקלים בחודש בממוצע למשק בית; במשקי בית בעשירון העליון ההוצאה על ספרים הייתה פי שתיים יותר מבעשירון התחתון.
- מבין שלושים ושתים מדינות שהשתתפו בסקר שבדק את התדירות של קריאת ספרים, דורגה ישראל במקום החמש עשרה.
- בתרשים מספר תשע בדוח הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מוצג הקשר בין מספר הספרים שהיו למשתתפים בבית כשהיו בני שש עשרה ובין הציון שלהם באוריינות קריאה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
בחר בפרק שלמדת: פרק ב – תחביר **או** פרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות 7-11. לכל שאלה — 12 נקודות. תוכל לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות, אך מספר הנקודות שתוכל לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות.
שים לב: תוכל להיעזר בדף העזר לנבחן (עמ' 9).

7. לפניך שני משפטים.

I. אהרן צ'חנובר ואברהם הרשקו, מדענים ישראלים מהטכניון בחיפה, זכו בפרס נובל לכימיה בשנת 2004, ולפיכך

הם הוזמנו לטקס בלשכתו של שר המדע.

II. השאלה מי ינצח במשחק הכדורגל אינה מטרידה אותי כי הקבוצה שאני אוהד אינה משתתפת בו.

- א. ציין ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.
- אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית או הפסוקיות שבו וציין את התפקיד התחבירי של כל פסוקית; אם המשפט הוא משפט איחוי תחם את איבריו.

ב. ציין מעל הצירוף והמילים המסומנים בקו במשפטים את התפקידים התחביריים שלהם.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

8. א. לפניך משפט בעל חלק כולל.

שני האיזמים על אזור החוף הם בנייה על שטח נרחב וכריית חול לבנייה.

(1) ציין את הסוג התחבירי של המשפט.

(2) בבסיסו של משפט כולל זה יש שני משפטים. כתוב את שני המשפטים שבבסיס משפט זה.

1.

2.

(3) המר את המשפט הנתון במשפט פועלי בלי לשנות את סוג המשפט.

(4) ציין את התפקיד התחבירי המשותף של הצירוף והמילה המסומנים בקו במשפט.

ב. לפניך שני משפטים II-I.

המר כל אחד מן המשפטים במשפט שתהיה בו פסוקית תיאור המתאימה לתוכן המשפט, וציין את סוג פסוקית התיאור.

I. השירים העבריים נדחקו הצידה עם כניסתה של מוזיקת הפופ והרוק לארץ.

סוג פסוקית התיאור

II. אנו נעשה בדק בית ערכי יסודי, שיביא לשינוי היחס כלפי המדינה.

סוג פסוקית התיאור

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

9. א. לפניך ארבעה משפטים.

I. האם אתה מתקשה בלימודים?

II. בבית ספרנו תוכל לקבל שיעור פרטי במחיר של שני שקלים בלבד.

III. המטרה של מיזם השיעורים הפרטיים היא מתן הזדמנות לכל תלמיד.

IV. המיזם רק התחיל, וכבר נרשמו מאה תלמידים.

(1) המר את משפטים I ו-II במשפט אחד מורכב בקשר לוגי של תנאי.

(2) המר את משפטים I ו-II במשפט אחד מורכב שיש בו פסוקית נושא.

(3) המר את משפט IV במשפט מורכב בקשר לוגי של ויתור.

(4) העתק מן המשפטים I-IV נשואים מן הסוגים האלה:

נשוא מורחב _____ נשוא שמני _____

ב. לפניך שני משפטים.

I. הנגישות למידע הפכה שוויונית יותר לעומת העבר הלא רחוק.

II. בסופו של כל יום לימודים התלמידים הופכים את הכיסאות ומניחים אותם על השולחנות.

(1) ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים.

הפכה _____ הופכים _____

(2) המר את המילה "הפכה" במשפט I במילה אחרת שיש לה אותה משמעות ואותו תפקיד תחבירי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

10. א. לפניך משפט מורכב.

תשרי הוא חודש החגים, שבו מספר ימי החופשה גדול ממספר ימי הלימודים.

(1) תחם את הפסוקית במשפט, וציין מעליה את התפקיד התחבירי שלה.

(2) העתק מן המשפט את שני הנשואים שלו.

(3) המר את המשפט במשפט פשוט ובו תמורה.

(4) המר את המשפט במשפט איחוי.

ב. לפניך שני משפטים, ובכל משפט צירוף מסומן בקו.

I. אנשים רבים ושונים רואים באינטרנט כלי ליצירת קשרים חברתיים.

II. הפער בין שכבות האוכלוסייה ילך ויגדל.

(1) מבין שני הצירופים המסומנים בקו, העתק את הצירוף שבו וי"ו החיבור משמשת לחיבור

בין חלקים כוללים.

(2) מהו התפקיד התחבירי של הצירוף האחר?

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

11. א. לפניך שני משפטים המנוסחים באמצעות המבנה "לא... אלא...".

I. לא השופטים בחרו בשיר הזוכה אלא צופי הטלוויזיה.

II. שימוש היתר במילה "מרגש" שוחק לא רק את המילה, אלא גם את מה שהיא מייצגת, כלומר את הרגש.

(1) ציין את הקשר הלוגי בכל אחד מן המשפטים.

משפט I: _____

משפט II: _____

(2) כתוב כל אחד מן המשפטים I, II מחדש בלי להשתמש במבנה "לא... אלא...".

שמור על משמעות המשפט.

משפט I: _____

משפט II: _____

ב. לפניך שני משפטים.

I. מאמר זה יועלה, מן הסתם, לאתר המרשתת.

II. האינטרנט מאפשר אנונימיות, לפחות לכאורה.

(1) מהו התפקיד התחבירי המשותף לצירופים המודגשים בקו? _____

(2) מהי המטרה של השימוש בחלק תחבירי זה? הקף את התשובה הנכונה.

- לפרט את דברי הכותב.
- להדגיש את חגיגות הדיבור.
- להביע דעה או הערה של הכותב על הנאמר.
- לספק מידע שישמש רקע להבנת המשפט.

(3) לפניך שני משפטים.

I. אלימות, בעיקר פשיעה לאומנית, מפיקה מהגולש הישראלי קשת של רגשות.

II. הגיע הזמן, כנראה, שנעלה לדיון ציבורי את מה שנאמר מפה לאוזן.

הקף את המשפט שבו התפקיד התחבירי של החלק המסומן בקו זהה לתפקיד התחבירי שצינת בסעיף ב (1).

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות 12-16. לכל שאלה – 12 נקודות. תוכל לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות, אך מספר הנקודות שתוכל לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות.
שים לב: תוכל להיעזר בדף העזר לנבחן (עמ' 9).

12. לפניך משפטים, ובהם פעלים ושמות מודגשים.

- בקריאת ספרים ספיגת ה**מִידֶע** היא איטית ועמוקה, ואילו באינטרנט הקריאה **רְוִיָּה** בהסחות דעת ואינה **מְעוֹרָרַת** חשיבה מעמיקה. כמו כן הקריאה באינטרנט מקטינה את הסיכוי שעובדות חשובות י**חֲרָתוּ** במוחנו.
- קבוצה אחת ה**רְשָׁתָהּ** ל**הַשְׁתַּמֵּשׁ** בגוגל כדי למצוא **מִשְׁגָּגִים**, הקבוצה האחרת לא נעזרה ב**מְנוֹעַ** החיפוש.
- החוקרים בדקו אם ב**תְּגוּבָה** על השימוש באינטרנט **נִכָּר** שינוי בפעילות המוח.

א. ציין מעל כל מילה מודגשת את ה**שׁוֹרֵשׁ** שלה.

ב. לפניך ה**פְּעִלִים** מן המשפטים. ציין ליד כל פועל את ה**בְּנִיין** שלו.

רְוִיָּה	הבניין _____
מְעוֹרָרַת	הבניין _____
יִחְרָתוּ	הבניין _____
הַרְשָׁתָהּ	הבניין _____
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ	הבניין _____
נִכָּר	הבניין _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

13. א. לפניך חמישה משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- המשורר **הותיר** אחריו שירים רבים שמעולם לא פורסמו.
  - אנו **תרים** אחר מקום ללון בו.
  - לאחר שפשט את הרגל **נותר** האיש חסר כול.
  - בגיל ההתבגרות מתפתחת התפיסה: "מה **מתר** ומה אסור".
  - המורה לספורט **התרה** בנו שלא נאחר יותר לשיעור.
- השלם את הטבלה שלפניך (במקומות הריקים בלבד).

הפועל	השורש	הבניין	שם הפועל
הותיר			
תרים			
נותר			
מתר			
התרה			

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

- **כנות** היא אחת התכונות החשובות בתקשורת בין בני אדם.
  - צבר הוא אחד ה**כנויים** שניתנו בעבר לבני הנוער ילידי ישראל.
- ציין את **סוג** הצורן הסופי ואת **משמעותו** בכל אחת מן המילים **כנות**, **כנויים**.
- כנות**   **סוג** הצורן הסופי _____ , **משמעות** הצורן הסופי _____ .
- כנויים**   **סוג** הצורן הסופי _____ , **משמעות** הצורן הסופי _____ .

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

14. א. לפניך שלושה זוגות של משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש.

בכל זוג ציין מה הם התחומים **המשותפים** לשני הפעלים ומה הם התחומים **השונים** ביניהם מבין התחומים האלה: שורש, בניין, גוף וזמן.

זוג 1: פרט זה נחוץ כי הוא **משלים** את החסר.

הם **משלים** את עצמם — הבעיה לא תיפתר מאליה.

המשותף לשני הפעלים: _____ השוני בין שני הפעלים: _____

זוג 2: לפי הטקסט, אם נקרא בצורה מעמיקה, **תעלה** הסבירות שלנו לזכור פרטים.

חברת הטלפונים **תעלה** בקרוב את מחיר השיחות.

המשותף לשני הפעלים: _____ השוני בין שני הפעלים: _____

זוג 3: הילדים **רצו** ממתקים.

משתתפי המרתון **רצו** לאורך המסלול.

המשותף לשני הפעלים: _____ השוני בין שני הפעלים: _____

ב. בגלל הצפת המידע אנשים **נוטים** לשכוח עובדות חשובות.

מהי צורת העבר של הפועל **נוטים**? **הקף** את התשובה הנכונה.

נָטוּ, הָטוּ, נָטוּ, הָטוּ

ג. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם שני פעלים מודגשים. בכל משפט **הקף** את הפועל המתאים למשמעות המשפט.

(1) **שאלתי / השאלתי** את הספר מן הספרייה.

(2) הקהל התבקש לקום על רגליו ו**למחות / למחא** כפיים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

15. א. לפניך ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם יש שם פעולה מודגש.

- קצב ה**השתכללות** של האינטרנט גדל.
- האינטרנט מאפשר **שיחה** בין אנשים מרחבי העולם.
- במאמר מובעת תקווה להשגת **פיוס** בעולם.
- השלב הראשון בתהליך ה**הפרָה** בצמח הוא נביטת גרגר אבקה על הצלקת.

השלם את הטבלה שלפניך.

שם הפעולה	השורש	הבניין
השתכללות		
שיחה		
פיוס		
הפרָה		

ב. מבין המילים שלפניך הקף את ארבע המילים השייכות לאותה הגזרה של המילה **הפרָה**.

השוואה, מצוי, מלוי, שגיאָה, המצאָה, קרוי, נשוי, פנוי

ג. לפניך ארבעה שמות מודגשים.

מחקר **כמותי** אדם **שמרני** מעבר **בטיחותי** חינוך **גופני**

(1) מהו חלק הדיבור המשותף לשמות המודגשים? _____

(2) מהי דרך התצורה המשותפת לשמות המודגשים? _____

(3) בחר באחד מן השמות המודגשים ופרט את דרך תצורתו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

16. א. לפניך רשימה של תשעה שמות.

מוֹרֵד, מוֹרָא, מְלוּכָה, מָלוּן, מְעִידָה (נפילה)
מוֹשְׁבָה, מַקְלָט, מוֹכֶרֶת, מִבֵּט

בטבלה שלפניך מייין את השמות על פי תפקיד האות מ"ם.

שמות שהאות מ"ם בהם תחילית	שמות שהאות מ"ם בהם שורשית

ב. לפניך רשימה של שבעה שמות.

עֲלֵבוֹן, מַחִירוֹן, פְּקָדוֹן, שְׁבוּעוֹן, פְּתָרוֹן, סֶרְטוֹן, נִסְיוֹן

(1) בטבלה שלפניך מייין את השמות לשתי קבוצות לפי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

(2) העתק את המילים שכתבת בעמודה בסיס וצורו סופי, וציין ליד כל מילה את משמעות הצורן הסופי בה.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11281

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتحاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"